

שנרדף להצטנות חיקף ואסור להשאות נדו . וא"כ היכא שקשה לו להצטנות ביום הזה . יכול לדמות תעניתו על יום אחר כדון לזה תעניתו ופורע . ורק שציון שנתקן בתורת ח"ל אין יכול יחד לדמותו בעלמו על יום אחר . אבל היכא שכל הציבור קשה עליהם התענית . למה לא יוכלו לדמותו על יום אחר . ונראה הטעם משום ד'אמרינן בהענית כ"ט שרובו של היכל נשרף בעשירי באב ור' יוחנן אמר שם שאם היה צדור ההוא היה קובע התענית בעשרה באב . לזה נהי ד'אמרינן שם שקבעו בפי' באב מפני שאז התחילה פורענות שריפת ביהמ"ק . מ"מ היכא שחל בשבת ונדחה למחרתו י' באב . דעו כפי' לפי שאז היה עיקר הפורענות . ולא דמי לשאר תעניות שגדמו . והא ד'אמרינן במגילה ה' דע"ב מאחרין ולא מקדימין משום ד'אקדמוי פורענותא לא מקדימין . משמע דבלא"ה היו מקדימין . כבר נתקשה בזה הגו"א שם דהא יותר טוב לאחר מפני שאז נשרף רובו של היכל . ותיירך ד'אמרינן בהענית שם שבז' באב נכנסו נכרים להיכל וקלקלו בו ח' וס' באב . ולזה יש לקבוע תענית בח' באב שהתחילה הפורענות שקלקלו נכרים בהיכל . וכ"ל בירושלמי פ"ק דמגילה שכל הא דע"ב שחל בשבת מאחרין מייחיה הא דאר"י שרוב היכל נשרף בעשירי וראוי לקבוע בעשירי . וקשה מה שייכות הוא לשם . אבל הטובה כמש"ל לבאר שזה חומר פ"ב שנדחה כפי' עלמו . וגם לזה לא הקדימוהו וכקושיית הג"ל :

ועפ"ז אפשר ליישב הא ד'איתא במגילה דף ה' אר"א ח"ר חגיגה רבי זיקש לעקור ע"ב ולא הודו לו ח"ל ר"א בר זבדא רבי לא כך היה מעשה חלל ע"ב שחל בשבת אי ודמיטבו לאחר השבת וא"ר הואיל ונדחה ידחה ולא הודו לו חכמים קרי עליה טובים השנים מן האחד . והקשו הח' סיב ס"ד דר"א שיחפז רבי לעקור ע"ב הא אין צ"ד יכול לבטל דברי צ"ד חבירו . ותיירלו בחירוף השני שר"ה לעקרו מהשיעו ולקבעו בעשירי וכד'איתא בהענית כ"ט שאז נשרף רובו של היכל . והקשה בעו"א ח"ך אפשר שהס"ד והמסקנה יהיו מחולקים מן הקלה אל הקלה דבס"ד ר"ה רבי לקבעו בעשירי . ולמסקנה כשחל בשבת ר"ה לבטלו לגמרי שלא יתענו ח"ך בעשירי . והגה"ה דהגה לשון הש"ס ודמיטבו לאחר השבת לריך ביאור דהא זה ידוע ממנהגה מפורשת במגילה שם שס"ב מאחרין . והא"ל עיקר חידושו שרבי אמר שידחה לגמרי . וגם לשון שאמר רבי הואיל ונדחה ידחה לריך ביאור דלשון זה שנמלא בסנהדרין מ"א ע"א ובכ"ד שייך רק היכא שאותו הדבר או האיש שגודל לפניו ורק מקודם נדחה מענין זה שאז מדברים בו אמרינן הואיל ונדחה ידחה . אבל הכא שיום פ"ב כבר עבר . אין שייך לשון זה . והא"ל ואמר רבי ידחה לגמרי . או לא יתענו כלל . וש"ס דא"ך ר"ה רבי לעקור ע"ב שנדחה הא אין צ"ד יכול לבטל דברי צ"ד חבירו . דמשמע שהיתה תקנה קבועה להצטנות אחר שבת וכדחנן במגילה ה' . וכן איתא בעירובין מ' שאמר ראב"ז שהיה פ"ב שחל בשבת ונדחה על יום ח' ע"ש :

ונראה דהגי חרי לישי חליבא דרבי תלו חי פסח נאכל כל הלילה או עד חלות . דמלינו שיש סחם משנה הכי והכי כז"ש הח' בפסחים ק"ב ע"ב ד"ה אמר רבא ע"ש . וידוע דהכי ד'איתא חרי סחמי חזין דרבי סחם מקודם כחד ואח"כ חזר בו וסחם כ'אידך . ורק בחרי מסכחי אין סוד למנהג ולא ידעין הי קדים כד'איתא בצ"ק ק"ב ופתו' שבת פ"א ע"ב . והחו' במגילה כ"א וזכחים כ"ז החליטו שהעיקר שנאכל עד חלות משום ד'איתא סחמי טובא דס"ל הכי וגם מיתא גבי הלכתא פסיקתא ע"ש . והגה בצרכות דף ט' איתא שהתחילה גאלת ישראל בלילה שנתנו המלריים להם חיקף אחר חלות רשות ללילה . ורק הם ילאו ביום . ומ"ד עד חלות ס"ל שהעיקר הוא חפזן דמלריים שאז התחילה גאלת . ומ"ד כל הלילה ס"ל חפזן ד'איתא והיינו בצ"ק שאז ילאו מעלרים ע"ש . וא"כ י"ל דבס"ד ס"ל כהאי סחמא דמגילה כ' דס"ל שנאכל כל הלילה . וא"כ מוציא דס"ל שהעיקר הוא גמר גאלת . ולזה ה"ז ר"ה רבי לקבוע התענית

שהמלה שוררה בתוקף ככפרים הסמוכים . ודאי ששיירות מלויות משם לעיר . וקיי"ל בהענית כ"א ובא"ח ס"י תקע"ו דבמקום ששיירות מלויות מחריעין כמו במקום שנמלא הדבר כי עלול לצוא לשם ע"י השיירות . אך יש לחלק דרך לענין ההרעה שלא יבוא הדבר אמרינן שעי"י השיירות יש לחוש שיהי הדבר גם שם . אכן תענית אין שייך להקל בשביל שנמלא דבר במקום ששיירות מלויות משם לכאן . וא"ל שנחוש שמא יתחיל הדבר ביום התענית כיון שקרוב הדבר שיבוא ע"י השיירות . דהא חיקף כשירגישו יפסיקו מלהתענות . אכן ז"א ד"ל שע"י שיחענו יחפס בהם בנקל לויר הדבר שמובא ע"י השיירות . ועוד דהא אמרינן בהענית י"ט שמתריעין בכל ארחה הפרכיא שנמלא שם ארחה ר"ה . ובלא"ה כבר נכחנו שאלינו ח"ל שיהיו ג' מהים ג' ימים בעיר של ח"ק רגלי כשיעור המבואר בהענית י"ט ובש"ע ס"י תקע"ז . ואגו דהרבה חולים במחלה זו שהי הוכחה שנשחנה האויר . ושיעור כמה אנשים יתלו שיחזק החולי נחבאר ג"כ שם ע"י חיבורי ח"ב ס"י ה' :

ולבאורה נראה דלענין מחלה זו יש מקום לומר דסגי בשלשה . דרך בשאר חלאים שמתוים חדיר צעינן שיחלו הרבה שיואל מגדר השווי . אבל חולי חלרע אינו מטיי ואם נחלו ג' היו ר"ה שנתקלקל האויר . אכן באמת מטיי ג"כ חולי זה שיסבלו לשול והקאה יחד . ולזה לריך ג"כ שיחלו כ"כ אנשים שיואל מגדר השווי וכמ"ש בחבורי שם . ואין להצטנות דהא היו חולי שיש בו סכנה . ואף שהחולים שלפנינו נחרפאו . ככ"ז ידוע שהמחלה הזאת יש בה סכנה . וכן בכל חולי אמרינן בצ"ב ק"ג שרוב חולים לחיים . ובכ"ז יש בו סכנה . ובכ"ד הרי מטייה המחלה הזאת בעירס רק שב"ה נחרפאו . ואף שקורין לזה חליריקא . אין לחלק בזה דמי מפיו ובודאי גם בזה יש חשש סכנה . ורק היכא שאינה באה בזעף כ"כ . קורים לה חליריקא בלשון הקטנה . וגם דהא חזינן שבכפרים הסמוכים מאו מחולי זה . ועוד דהא בהענית מקילים אף לחלה שאין בו סכנה . וה"ה היכא שיכול לצוא עי"ז לחולי שאב"ס .

ודנה אף דע"ב הוא מדברי קבלה . הא כחבו הרשב"א והריטב"א דהשתא שאין גזירה ואין שלום קיי"ל דרעו אין מתענין בר"ה י"ח פ"ב . ורק בפ"ב אמרינן שם שמתענין מפני שהכפלו בו לרות ונחרב הבית שני . והוי זה מנהג ומומרא מדרבנן ולא מלך תקנה הגבויים יעו"ש בדבריהם . וא"כ הוי כשאר ח"ל . ואף דלפי מה שפירשו הח' בר"ה שם הטובה דחרבן ביהמ"ק חזיר עפי' ולזה החמירו בפ"ב . א"כ זה שייך גם בעיקר תקנת הגבויים להחמיר בע"ב יותר משאר תעניות . אבל ז"א דהא בש"ס שם יליף הא דרעו מתענין מקרא דזכריה דקרי לה ש"ס וקרי לה ששן . ושם איירי קרא גם בלום החמישי פ"ט להדיא . ומוכח דמדברי קבלה גם בפ"ב חלוי ברעון אס אין גזירה . ועכ"ל כמ"ש הרשב"א וריטב"א דאח"כ נהגו בפ"ב להחמיר . ולזה י"י שפ"ב חומר משאר ח"ל . מ"מ יש להקל בו אף בהשג חולי וכדקיי"ל בס"י חקנ"ד ס"ו שבמקום חולי לא גזרו . וביאר שם הפ"ז וכ"כ הגר"א שם שאף בחולה שאב"ס לא גזרו . ואף הרמ"א שהחמיר שם סיים והמקיל לא הפסיד . ובפרט צ"ד שיש חשש סכנה ג"כ . ובשנה זו יש להקל בפשיטות דהא הוי פ"ב שחל בשבת ונדחה . וכחצ המג"א ס"י חקנ"ד סק"ט שאף להמתמרים בפ"ב בחולה שאב"ס . יש להקל בפ"ב שנדחה ע"ש :

ועוד נראה לנדר להקל בפ"ב שנדחה דהנה ענין חומר פ"ב שנדחה לבאורה תמוה דכיון שנדחה ידחיה עוד על יום או ימים . דהא מליטו בפ"ב שצ"ח נהרג גדליה בר"ה . ובכ"ז כשחל שבת אחר ר"ה נדחה התענית על ד' השני . הרי שיכלו לדחות על אחר כמה ימים . וכן הדעת נוחתה דכיון שענין התענית אח"כ הוא רק כמתענה על האצר שפער זמנו . א"כ אין חילוק מזה שיחפנה . ורק מהפנין חיקף כדון טוד להצטנות